

ЛІТЕРАТУРА

1. Дудар О. В. Величко В.М. Проблема міжособистісного спілкування підлітків. Молодий вчений. 2018. № 12 (64). С. 387-390.
2. Немеш О. М. Вплив спілкування в соціальних мережах на розвиток особистості підлітка. Проблеми сучасної психології : наук. збірник. Кам'янець-Подільський, 2014. Вип. 26. С. 442–456.
3. Павелків Р. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Кондор, 2011. 468 с
4. Снопченко Д. Безпека в соціальних мережах – етика поведінки в інтернеті. URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/2369/2013-11-18-bezpeka-v-sotsialnykh-merezhakh-etyka-povedinky-v-interneti/> (дата звернення: 11.04.2021).
5. Спілкування як категорія в психології. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/29291/> (дата звернення: 11.04.2021).
6. Товстокора Ю. В. Комунікативна поведінка особистості: особливості взаємозв'язків між компонентами. Педагогічний процес: теорія і практика : наук. збірник. Київ: Едельвейс, 2017. С.69-74.

Харкава Марія

Науковий керівник – доц. Андрійчук Іванна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГАРМОНІЗАЦІЇ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У МОЛОДІЙ СІМ'Ї

Вивчення теми сім'ї та шлюбу має важливе теоретичне й практичне значення, а також є передумовою розуміння багатьох процесів, які відбуваються як в особистісному житті людини, так і в суспільстві. Саме цим обумовлено актуальність зазначеної теми.

Дослідженням питання становлення та розвитку сім'ї займалися такі науковці: А. Адлер, К.Г. Юнг, С.Л. Рубінштейн, У. Томас, Р. Хілл та ін. Структуру та динаміку розвитку сімейних стосунків вивчали: О. І. Бондарчук, Л.Я. Гозман, С.І. Голод, В.М. Дружинін, В.І. Зацепін, С.В. Ковальов, І.С. Кон, В.П. Кравець, Т. М. Титаренко, Л.Б. Шнейдер. Проблеми та конфлікти у сім'ях та методи їх вирішення висвітлені у працях С.В. Дворяка, Е.Г. Ейдемільера, С.В. Ковальова, Г. Навайтиса, Н. Пезешкіана, В. Сатір, В.А. Сисенко, Б.Г. Херсонського, В.В. Юстицькіса. Проблема сімейно-побутової сфери молоді сім'ї досліджена у роботах О.Я. Баєва, Т.С. Яценко, Є.М. Потапчука, М.І. Алексєєвої, М.Є. М'ягер, В.М. Бондаровської та інших [5].

Однак, прицільному вивченню особливостей взаємодії подружжя у шлюбних стосунках приділяється недостатньо уваги науковців, що і зумовлює тему нашого дослідження, в якому ми виокремили такі групи чинників формування міжособистісних стосунків у молодій сім'ї: соціально-демографічні й економічні, поведінка подружжя в основних сферах сімейної життєдіяльності, міжособистісні та індивідуально-особистісні.

Існування України в нових соціально-економічних умовах, зміна цінностей та ідеалів впливає на всі сфери життєдіяльності, особливо гостро на систему сім'ї. Однією з характеристик сучасного інституту сім'ї є значна нестабільність шлюбів. Формування взаємостосунків між партнерами, впливає на систему сімейного виховання, висуваються нові вимоги до організації життєдіяльності сім'ї, що обумовлене демографічними змінами та економічними перетвореннями в державі. Як показав аналіз літератури, стан сім'ї тісно пов'язаний з соціально-економічним станом суспільства. Поглибились проблеми дезорганізації та дезінтеграції сім'ї, зріс відсоток розлучень, який в деяких регіонах досягає 70 – 80 % [2].

Головними потребами людини є потреба кохати і бути коханою, потреба у самореалізації, а також бути і почувати себе захищеною, а основним засобом для задоволення таких потреб є – сім'я. Сім'я – це природне середовище, де людина реалізує власні особистісні потреби в розвитку, підтримці та соціальному успіху. Сімейна організація життя людей, як вагомий компонент структури суспільства, що надає кожному його члену відчуття захищеності та впевненості, отримання соціального схвалення та підтримки є історичним процесом розвитку суспільства. Сімейне життя безпосередньо впливає на особистість людини, яка перебуває в шлюбі або виховується у сім'ї, будучи залежною від соціально-економічного положення країни, політики, та рівня культури [2].

Для підтвердження культура сімейного життя, що передається з покоління в покоління, обумовлює велику кількість шлюбів, що були укладені молодими людьми, які не до кінця

розуміли серйозність та відповідальність ситуації. В суспільстві завжди цінувалась здатність прожити усе своє свідоме життя в сім'ї від початку її створення до завершення її природного циклу, проте, наразі статистика засвідчує, що тенденції до розлучень молодих пар, які навіть не досягли 3-х річного досвіду сімейного життя, із кожним роком значно зростає. Як правило, розлучення є кульмінацією тривалого процесу емоційного роз'єднання подружжя, зростання їх незадоволеності та відчуженості.

Погіршення шлюбних стосунків не є одномоментним актом: його можна прогнозувати ще на початковій стадії, що надало б можливість вчасно скоректувати труднощі та відновити подружню взаємодію. Однак статистика розлучень на сьогоднішній день просто вражає: багато чоловіків та жінок мають по два, три, а то і чотири шлюби, що, наразі, не визнається порушенням соціальних норм. Питання гармонізації міжособистісних стосунків в молодих сім'ях стає актуальною темою для дослідження, оскільки нестабільність соціально-економічної ситуації при нестабільності сімейних відносин збільшує ймовірність руйнування здорової сім'ї і тим самим впливає на сімейні взаємини наступних поколінь [3].

Ми виходимо з тези, що шлюб спрямований на гармонізацію найважливіших потреб чоловіка та жінки в умовах тісного і тривалого контакту. Вчені вважають, що гармонізація шлюбних стосунків складається із матеріального, фізичного, духовного, сексуального і психологічного чинників. Для формування стабільних шлюбних зв'язків вирішальним є не лише наявність у подружжя тих чи інших позитивних якостей, але й ступінь відповідності цих якостей очікуванням [4].

Проаналізуємо детальніше кожен із чинників. Матеріальний чинник - це внесок партнера до матеріального рівня сім'ї і відповідність цього внеску очікуванням і вимогам іншої сторони. Відповідність матеріального внеску членами сім'ї визначається рівнем потреб та вимог кожного із її учасників. Фізичний чинник полягає у тому, що одна людина може викликати у іншої різні почуття, симпатію чи антипатію. Люди сприймають одне одного, базуючись на індивідуальних рисах таких як, зовнішній вигляд, голос, манера поведінки, мова, міміка, жестикуляція, одяг, запах та інші. Зовнішній вигляд зазвичай часто має неусвідомлений характер незалежно від статевої приналежності. Цей чинник часто має вирішальне значення на початку відносин між людьми і носить стійкий характер. В процесі спілкування можливі незначні корекції: посилення симпатії, більша терпимість чи, навпаки, загострене сприйняття негативних відтінків характеру іншої людини [1].

Зауважимо, що схожість темпераментальних особливостей у подружній парі є запорукою успіху шлюбу. Висока сумісність допомагає досягти максимальної єдності пари. Низька сумісність спричиняє асинхронність у взаємодії партнерів і викликає почуття дискомфорту, коли один із подружжя проявляє високу активність, а інший обирає пасивний хід подій. Контраст у темпераментальних особливостях спричиняє неузгодженість взаємодії і викликає відчуття несумісності, що породжує незадоволення одне одним.

Розглянемо ще духовний чинник, який можна визначити співпадінням інтелектуальних та культурних потреб партнерів, наприклад рівнем освіти, колом культурних інтересів, хобі та захопленнями, дозвіллям, а також сприйняття інтересів партнера. Сюди також можна включити і соціальну сумісність: співпадіння світоглядів та ідеалів, ціннісних орієнтацій та життєвих планів, спільність суспільно-політичних бачень. Варто також зазначити, що справжнє кохання, тобто духовна єдність, відповідно і щастя у шлюбі неможливі між тими людьми, які мають неоднакові цілі у житті, різні плани, мають різний світогляд. Соціальна сумісність потребує абсолютного збігу поглядів [1].

Аналізуючи сексуальну сумісність, треба згадати і про фізичну, бо саме вони найтісніше пов'язані між собою. Тобто, сексуальна сумісність – це відповідність потреб в інтимному спілкуванні одного шлюбного партнера можливостям і потребам іншого. В останній час набула популярності теорія "пробного шлюбу". Зазвичай її прихильниками є молоді люди, які вважають, що до того, як брати шлюб, обов'язково треба перевірити сексуальну сумісність. Але слабким місцем такої теорії є те, що під час закоханості, тобто на перших етапах інтимних взаємин, фізіологічна несумісність майже не проявляється. Вона стає проблемою після кількох років спільного проживання, коли минула перша емоційна закоханість, відбулося звикання партнерів одне до одного. Вчені довели, що більшість випадків сексуальної несумісності молодих людей залежить не від фізіологічних чинників, а від рівня їх вихованості та

особливостей характеру. Велике значення у збереженні позитивного психологічного клімату відіграє психологічна установка. Песимісти та оптимісти по-різному сприймають періоди, за яких превалюють позитивні і негативні емоції. Змінити характер людини дуже важко, часто, - просто неможливо, якщо тільки вона сама цього не захоче. Останнє передбачає зведення до мінімуму наявних недоліків і розвиток, наскільки це можливо, своїх позитивних якостей. Постійна фізична та емоційна незадоволеність в інтимному житті призводить до дратівливості і може переростати в депресивні та невротичні розлади. І навпаки, сумісність в цій сфері хоча й не є гарантією щасливого сімейного життя, але важливим його елементом є безсумнівно.

Міжособистісні стосунки в молодій подружній парі – процес складний та динамічний, особливості якого визначаються багатьма чинниками. На взаємини між подружжям впливає і те, як проходить їхня шлюбно-сімейна адаптація одне до одного, і вміння чи невміння спілкуватися, узгоджувати свої дії, стосунки з родичами та друзями тощо. Часто виникають непорозуміння, причини яких – найрізноманітніші. В одних сім'ях причина сварок може бути одна, в інших – багато, специфіка їх також різна.

Отже, ми виокремили найважливіші чинники, що впливають на психологічний клімат у родині. Але не варто забувати, що кожна родина індивідуальна, шляхи досягнення сприятливого психологічного клімату теж різні, однак завжди базуються на повазі, таланті поступатися та співчувати. Дослідження у сфері міжособистісних подружніх відносин, переконують нас в одному: неможливо насильно зробити людей щасливими, але можна допомогти подружнім парам зберегти сім'ю, яку вони цінують, та відчутти сенс слів класика сімейної психотерапії Карла Вітакера: «Перебувати у шлюбі воістину жакливо. Гірше цього може бути лише одне - у шлюбі не перебувати». Перспективи подальших розвідок вбачаємо в емпіричному дослідженні особливостей міжособистісних стосунків у молодій сім'ї та розробці індивідуальних психологічних рекомендацій для подружніх пар.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: курс лекцій. Київ, МАУП. 2001. 186 с.
2. Виховання національно-свідомого, патріотично зорієнтованого молодого покоління, створення умов для його розвитку як чинник забезпечення національних інтересів України: аналітико-інформаційні матеріали. Київ, Державний ін-т проблем сім'ї та молоді. 2003. с. 76 – 80.
3. Дружинин В. Я. Психологія семьи. Москва, Просвещение. 2003. 334 с.
4. Кравець В. П. Психологія сімейного життя: навчальний посібник для педвузів із спеціальності «практична психологія». Тернопіль. 1995. С. 105 – 121.
5. Эйдемиллер Э. Г. Методы семейной диагностики и психотерапии. Москва, Фолиум, 2003. 448 с.

Цимбала Уляна

Науковий керівник – доц. Андрійчук Іванна

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

У сучасних умовах гостро постає потреба необхідності підвищення задоволеності персоналу своєю професійною діяльністю. Цього можливо досягнути за умови побудови діяльності на загальноприйнятих принципах і цінностях, турботи про комфорт працівників, зміцнення психічного здоров'я, а також забезпечення необхідного психологічного клімату і настрою. Оскільки існуючі методи стимулювання персоналу в сучасних умовах, не завжди є результативними, важливого значення набуває вивчення професійної мотивації в контексті визначення провідних мотивів людини.

Мета статті – розкрити зміст поняття «професійна мотивація» як проблему психологічної науки та обґрунтувати способи її дослідження.

Як показав аналіз літератури, проблему мотивації розглядали такі дослідники як Андрійчук І.П., Андрусь О.І., Баклицький І.О., Парфілова С.Л., Постоян Т. Г. та інші.

Важливим показником психічного здоров'я людини є наявність у неї певних особистісних якостей, які визначаються саме професійною діяльністю. Рушійною силою професійної діяльності можна вважати мотивацію. Трудова діяльність є однією із провідних форм діяльності людини. Вона здатна забезпечити не тільки матеріальні потреби, необхідні для